

- něného početí Panny Marie v Praze (1629-1786), Praha 2001.
- Pirie-Gordon H., Burke's genealogical a. heraldic History of the landed Gentry of Ireland, London 1937.
- Polišínský J., Anglie a Bílá hora, Praha 1949.
- Polišínský J., Snider F., Změny ve složení člechty v 16.-17. století, Československý časopis historický 1972, 20, s. 515-520.
- Polišínský J., Dějiny Britanie, Praha Svoboda 1982.
- Prohazka O., Hirschfeld M., Oesterreichisch-ungarische Adels-galerie, Wien.
- Procházka R. von, Genealogisches Handbuch erloschener Böhmischer Herrenstands-familien, Neustadt an der Aisch 1973.
- Rieger F. L., Slovník naučný, Praha, různé díly.
- Rietstap J. B., Armorial Général, Gouda 1884-Berlin 1934.
- Ruth F., Kronika královské Prahy a obcí sousedních, Praha 1995-96.
- Sedláček A., Hrad, zámky a tvrze království Českého, Praha, různé díly.
- Seifert J., Genealogie Hoch-Adeliger Eltern und Kindern, Regensburg 1724.
- Schaller J., Beschreibung Prag, Praha 1796.
- Schmid L., Irská emigrace do střední Evropy v 17. a 18. století, Sborník historický ČSAV č. 32, Praha 1985.
- Schmid L., Polišínský J., Irové ve střední Evropě a Karlova universita, Acta Univ. Carolin. Historia 1976, 16/2, s. 53-66.
- Schönfeld I. von, Adels-Schematismus des Oesterreichischen Kaiserstaates, Wien 1823.
- Stammbuch des blühendes und abgestorbenen Adels in Deutschland, Regensburg 1860-66.
- Šebesta E., Popis pražského obyvatelstva z r. 1770, Časopis rodopisné společnosti 1929, č. 1, s. 90.
- Taaffe Karl Graf, Memoirs of the Family of Taaffe, Wien 1856, nepublikovaný tisk.
- Tadra F., Kulturní styky Čech s cizinou až do války husitských, Praha 1890.
- Walford E., The county Families of the United Kingdom, London 1860.
- Walmisley E., Case of the Right Honourable Charles Rudolph Joseph Francis Clement, 10th Viscount Taaffe of Corren and Baron of Ballymote on his claim to the Titles and Dignities of Viscount Taaffe of Corren and Baron of Ballymote in the Peerage of Ireland, Westminster 1856-57.
- Wiener Genealogisches Taschenbuch 1-8, Wien 1926-37.
- Wolny G., Kirchliche Topographie von Mähren, díl I., 1855.
- Wood-Martin W.G. Lt.-Col., History of Sligo, County and Town from the Accession James I. to the Revolution of 1688, Dublin 1889.
- Wrede A., Geschichte der K. und K. Wehrmacht, Wien 1901.
- Wurzbach C. Von, Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, Wien 1856-91.
- Zedlitz-Neukirch L. Von, Neues Preussisches Adels-Lexicon, Leipzig 1836.

## Z dějin Duninů a Švamberků.

Jaromír Olšovský-Laboutka

### Ze ságy na internet.

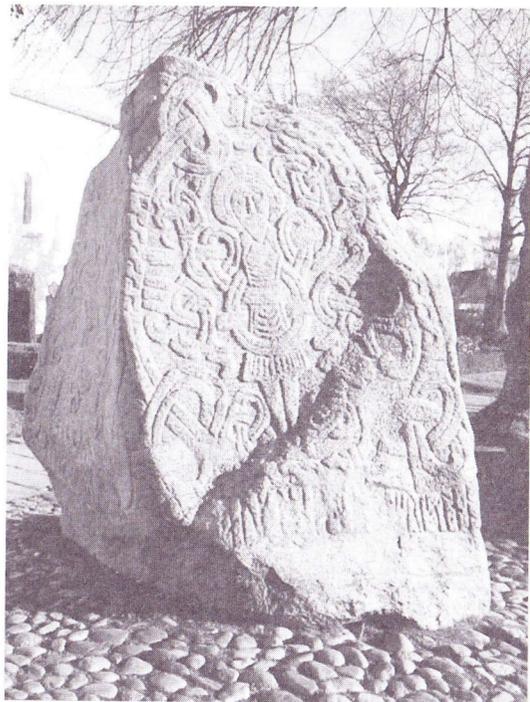
Pověsti o bojích dávných i soudobých severských králů a hrdinských činech bohatýrů z předních rodů přenášeli z pokolení na pokolení severští pěvci-skaldové ve svých ságách. Jejich obsah písemně zachytil islandský politik a básník Snorri Sturlusson (1178 +1241). Spolu se záznamy anglických historiků (převážně církevních učenců z dob, kdy do okolních zemí ještě neproniklo křesťanství a s ním římské písemnictví) a s některými soudobými literárními památkami tvoří část skandinávských dějin. Odborné publikace a encyklopedie zachycují v genealogických tabulích úplně jen hlavní větve vládnoucích dynastií, další příbuzné z vedlejších větví uvádějí zpravidla bez bližších rodinných vazeb. Kompletně zpracované genealogie dynastických rodů se nově objevily na internetu<sup>1</sup>. Jejich údaje však bude nutno konfrontovat s historickými zdroji mateřských zemí akterů dějin pro odstranění vlnivých se chyb a omylů (např.: sestry Astrid a Svatoslava byly dcery polského Mieszka I. Piastovce a Doubravky Přemyslovny, nikoliv pomořanského Burislava<sup>2</sup>, mezi polskými králi je v letech 1300 +1305 uveden český král Václav jako Luxemburg, zavražděný v roce 1305<sup>3</sup>).

Pro následující stať je důležitá "*Sága o Olavu Tryggvassonovi*", z níž pocházejí osoby a jejich vztahy zobrazené v genealogické tabuli I., doplněné genealogickou tabulí Ia. s uvedením osobních vztahů mimo "*Ságu*". Vychází z doby vlády rodu Skjoldungů v Dánsku a v okolních zemích (X.-XI. století). Po smrti krále Gormy den Gamle (Starý, + okolo 940, s chotí Thyrou Anglickou oba pochováni v pohanské mohyle v Jellingu u Vejle) a zákeřné smrti jeho staršího syna Knuta Danaasta (Dánská láska) se vlády zmocnil mladší syn Harald Blaatan (Modrozub, 911 +989/91). Na Švédsku dobyl kolem roku 954 jižní oblast Skaane a dosadil za krále příbuzného Jarla Strut-Haralda (+okolo 988, ženatý s N. dcerou Knuta Danaasta, sídlil v Lundu). Usiloval též o Norsko, kde po zabití dosavadního krále, synovce Haralda Graafala (Šedoplášť, syn krále Ericha Blodyxe-Krvavé sekery a Haraldovy sestry Gunhildy) v r. 971 bratrancem Guld-Haraldem (syn Knuta Danaasta, zabit okolo r. 975 Jarlem Haakonem) se zmocnil vlády Haakon, Jarl z Lade. Této úlohy se ujali Vikingové z Jomsburgu pod velením Strut-Haraldova nejstaršího syna Jarla Sigvalda (960 +1002).

### Bitva u Hjorungavaag.

K pokusu svrhnout Jarla Haakona došlo v roce 988 a sága uvádí některé epizody, které bitvu provázely. Na slavnostní hostině před bitvou přísahali neustoupit všichni jomsburští Vikingové, mezi nimi i synové a vnuci Veseta, Jarla z Bornholmu. Agův

syn Vagn ještě slavnostně slíbil zabít Thorkela Hlínu a oženit se s jeho dcerou Ingeborg. K bitvě s vojskem Haakona a jeho spojenců došlo ve středním Norsku ve fjordu-zátocce Hjorungavaag. Vikingové se bili statečně, ale na pětinásobnou převahu Haakonova vojska nestačili, proto Sigvald nařídil ústup. Mnohým to zachránilo životy, jemu ale tento taktický čin přinesl posměšné verše od skaldů. Sága zachytila bojovou náladu Vesetových potomků. Nejstarší Bui den Digre (Tlustý), ač těžce zraněn, stačil ještě svého protivníka napříč roztít, pak se svou kořistí - dvěma bedničkami zlata skočil do moře a od té doby hlídá ve fjordu všechno zlato. Se Sigvaldem unikl smrti švagr Sigurd Kaabe (Kapuče, bratr Buiho, manžel Sigvaldovy sestry Tove). Synovci Sigurd a Vagn však byli zajati a s 28 spolubojovníky odvedeni na břeh k popravě, kterou prováděli sekerou Thorkel Hlína se švagrem. Zajatci seděli za sebou připoutaní ke kládě. Sigurd nechtěl mít vlasy umazané krví a požádal o jejich podržení katovým pomocníkem. Při stínání prudce trhnul hlavou a Thorkel usekl švagrovi ruce. To viděl přítomný Haakonův syn Erich a dal Sigurdovi svobodu. Thorkel pochopil obrat v možnosti likvidovat zbylé Vikingy a rozhodl se usmrtit alespoň Vagna. Viking Skardi přitom podrazil Thorkelovi nohy, ten upadl před Vagna a byl jím následně usmrcen vlastní sekerou. Erich dal zbývajícím 12 Vikingům svobodu, Vagna oženil s Ingeborg a s darovanou válečnou lodí se rozešli jako nejlepší přátelé.



Runový kámen krále Harald  
Modrozuba.

Erichův syn Haakon byl ženatý s Gunhildou-Svatoslavou (jméno dostala po matce a bábě, dceři Mieszka I. a Doubravky, uvedeno kolem roku 1020 v *“Liber Vitae”* Winchesterského kláštera jako *“Santslaue soror Camuti regis nostri”* <sup>4)</sup>). Z jejich manželství pocházela dcera Bodil (\*1028/29). V roce 1028 vyhnal dánsko-anglický král Knud den Store (Veliký, 995 +1035) z Norska dosavadního krále Olava den Digre (Tlustý) a na jeho místo jmenoval Haakona. Při následné návštěvě Anglie se Haakon utopil v Pentlandském brodu (sever Skotska) a do Norska se vrátil znovu Olav. Po jeho porážce a smrti u Sticklestadu (29. VII. 1030, později byl prohlášen svatým) Knud novým králem ustanovil svého nemaželského syna Svena (byl vychováván Sigvaldovým bratrem Thorkilem a poté

Ulfem) a spolu s jeho matkou Alfifou Northamptonskou (bývalá milenka norského Olava za jeho tažení v Anglii do roku 1015) mu přidal jako rádce adoptivního syna Harald Thorkilsena (1018 +1042). Harald pro neshody s Alfifou (zaváděla vlastní zákony a daně) odešel po roce 1033 z Norska do Anglie ke svému adoptivnímu otci, králi Knudovi (v roce 1035 byl Sven se svou matkou Alfifou z Norska vyhnáni). Knud Harald oženil s ovdovělou neteří Gunhildou-Svatoslavou. Tak se stal Harald otčímem Bodil Haakondatter, s Gunhildou měl vlastní syny: - Hemminga (-1035 +1100-, podpresbyter kláštera ve Worchesteru), -Thorkila (-1035 +1080-). Po Haraldově smrti 13. XI. 1042 při přechodu Labe uprchla Gunhilda s dětmi do Anglie k příbuzné rodině Godwinů na královský dvůr. Po bitvě u Hastingsu 15. října 1066 a smrti krále Harolda II. Godwinssona obě rodiny odešly do exilu ve Flandrech (do roku 1078). Bodil se vdala za Jarla Ulfa (zřejmě syn Eilafa, bratra Jarla Ulfa ženatého se Svenovou sestrou Estridou, od nich pochází estridovská větev Skjoldungů. Eilaf se zúčastnil v letech 1009 +1014 s Haraldovým strýcem Hemmingem dobývání Anglie a přežil - na rozdíl od Hemminga - vyvraždění Dánů na příkaz anglického krále Ethelreda II.), dle přídomku *“Galicienfari”* poutníka ke hrobu sv. Jakuba v Santiago de Compostela. Jejich syn Thurgot zv. Fagrskina (Zářivý, velitel osobní stráže krále Svena Estridsena) se oženil s Thorgunnou, dcerou Vagna Agesena a Ingeborg. Z jejich manželství pocházela známá rodová pošlost, z níž vynikli v duchovní oblasti: - Svend, od roku 1132 biskup Viborgský, + 30. III. 1153 v Jerusalemě při své pouti k Božím hrobě, pochován na Olivetské hoře, - Asser-Asker, od roku 1089 biskup v Lundu, od roku 1104 první arcibiskup ve Skandinávii, v roce 1131 po vraždě Knuda Lawarda napomínal krále Nielse I. za podporu syna Magna, + 1137 a pochován v Lundu, - Eskil (1100 +1181), od roku 1134 biskup v Roskilde, v letech 1139-77 arcibiskup v Lundu, též papežský legát, poslední 4 roky života strávil jako mnich v klášteře v Clairvaux, kde + v srpnu/září 1181 a pochován. Byl ženatý, dcera Asa se provdala za Jarla z Hallandu Karla Erichsena, syna Ericha, Jarla z Falsteru a Cecílie Dánské (dcera krále Knuda Svatého a Edel-Adely Flanderské, jejich sňatek roku 1080 po návratu Gunhildy-Svatoslavy s rodinou z flanderského exilu roku 1078 do Dánska), - Asser, v letech 1171-1174, probošt katedrály v Lundu, - Svend Agesen -(+ 1185), historik.

Thrugotova dcera Bodil (po stejnojmenné babičce) měla ve druhém manželství (první manžel blíže neznámý Björn + 1086) s dánským králem Ericem Ejegodem (Dobry, 1086 +1103) několik dětí. V roce 1103 vykonali manželé pouť do Svaté Země, z níž se již nevrátili. Bodil zemřela v Jerusalemě a pohřbena u Olivetské Hory, Erich na zpáteční cestě na Kypru.

Jejich potomci: syn Knud Laward (+v boji 1131), jeho bratr Erich Emune (král v letech 1134-1137) a Erichův syn Sven III. Grathe (Petr, král 1146 +1157,+ v boji) byli mezi hlavními aktéry dánské vládní krize v letech 1131-1157 (boje o nástupnictví buď podle seniorátu nebo primogenitury). Jejich protivníky byli: Magnus Nielsen

(od 1125 král západních Gotů; 1127 ženatý s Richizou Polskou, dcerou Boleslawa III. Krzywousteho; padl 1134 v bitvě u Fotevigu) a syn Knud Magnusen (\* 1128; ženatý s N. dcerou Sverkera I. Švédského-3.manžela jeho matky Richizy; zavražděn 1157 bratrance Svenem III. Grathe), podporovaný Magnovým strýcem Petrem Duninem (viz Článek "Petrova doba" <sup>5</sup>).

Dosud neznámé genealogické vztahy Bodil (dcera kr. Haakona a Gunhildy-Svatoslavy) a jejich stejnojmenné vnučky, manželky krále Ericha Ejegoda, potvrzují příbuznost s rodem Stnut-Haraldovým. Proto jeho potomek Svatoslav (Swentoslaus, -1070 +1134-) byl místokancléřem pro Švédsko za vlády Erichova bratra a nástupce Nielse I. (král v letech 1104 -1134,+ v boji). Svatoslavův syn Petr Dunin (též Dacus, v té době obvyklé označení dánského původu<sup>6</sup>) byl jakýmsi vyslancem u spráteleného polského dvora. Vladař Boleslaw III. Krzywousty ho oženil roku 1124 se svou švagrovou Marií Kyjevskou (\*1105 +okolo 1156), sestrou 1. manželky Zbyslavy (obě dcery Velikého knížete Svjatopolka II. Izjaslaviče, Marie pocházela ze druhého manželství s poloveckou princeznou Agafjou, která po manželově smrti roku 1113



*Knut Lavard*

odešla s dětmi na polský dvůr). Petr v roce 1126 smluvil zasnuby a v roce 1127 sňatek Nielsova syna Magna s Boleslavovou dcerou Richizou. V roce 1145 se Petr dostal do konfliktu s Boleslavovým synem a nástupcem Wladyslawem, byl na příkaz jeho manželky Agnes Babenberské zmrzačen (oslepen a byl mu vyříznut jazyk), zbaven majetku a se starším synem Idzim (Egidius) vypovězeni z Polska. Odešli do ruského exilu k příbuzným. Idzi odešel z Ruska v roce 1146 do služeb bavorského vévody Welfa VI. (vnuk Judith Flanderské, která po bitvě u Hastingsu 1066 poskytla asyl ve své domovině rodinám po švagrovi Haroldovi II. Godwinssonovi a vdově Gunhildě-Svatoslavě se syny, tam se Haroldova dcera Gunhilda zv. Swan-neck (Labutí šíje) vdala za Thorkella Haraldsena. Idzi působil u Welfa VI. jako ministeriál, založil rod "von Schwangau", postavil u Füssenu ve Švábsku hrady Hohenschwangau a Schwanstein a změnil si jméno na "Hiltbold" (ve staroněmčině obdoba jména předka Sigvalda-strašný, odvážný v boji). Od jeho mladšího syna Hiltbolda II. (ministeriál u Welfů a Štaufů, minnesänger, křižovník, + 1217) a manželky Luikard von Freudenstein (-1190-, tyrolská šlechta) pocházeli: syn Ratmír (I., zakladatel rodu Švamberků v Čechách, dvořan krále Přemysla Otakara I. a moravského markrabě Vladislava Jindřicha v letech 1201 +1232, 1224 podíl na svatbě královny Václava s Kunhutou Štaufskou, od roku 1229 komorník plzeňského práva, manžel Eufemie-Ofky z Lomnice, + 1232), dcera neznámého jména, která se provdala za moravského šlechtice Miliče (-1225 +1239, podčeší, kastelán) z rodu zvaného "ze Švábenic" po roce 1240.

V genealogické tabuli jsou uvedeny jen osoby mající na popisovaný děj bezprostřední vliv. Např. Sven Estridsen měl 20 dětí, z toho 5 synů bylo dánskými králi.

#### POZNÁMKY:

1) Internetové adresy:

-[http://fmg.ac/Projects/MedLands/Dan ...](http://fmg.ac/Projects/MedLands/Dan...) danish nobility, rodina Thorkella "Vysokého", rodina Ulfa "Galicienfari"

-<http://fmg.ac/Projects/MedLands/MECKLENBURG.htm>, slovanská knížata: Obodrité, Srbové, Wendové, Wagrové atd.

-<http://fmg.ac/Projects/MedLands/POLAND.htm>, Polsko-knížata a králové (Piastowci)

2) I 4 - s.431: ...Sven Tveskäg měl za ženu Gunhild, podle ságy dceru Burislava Pomořanského, ve skutečnosti však byla dcerou Mieszka I. a sestra Boleslava Chrabrého. Sven ji zapudil, ale po jeho smrti bylo prvním skutkem ...

3) POLAND. Chapter 2. Kings of Poland 1300-1305 (LUXEMBOURG).

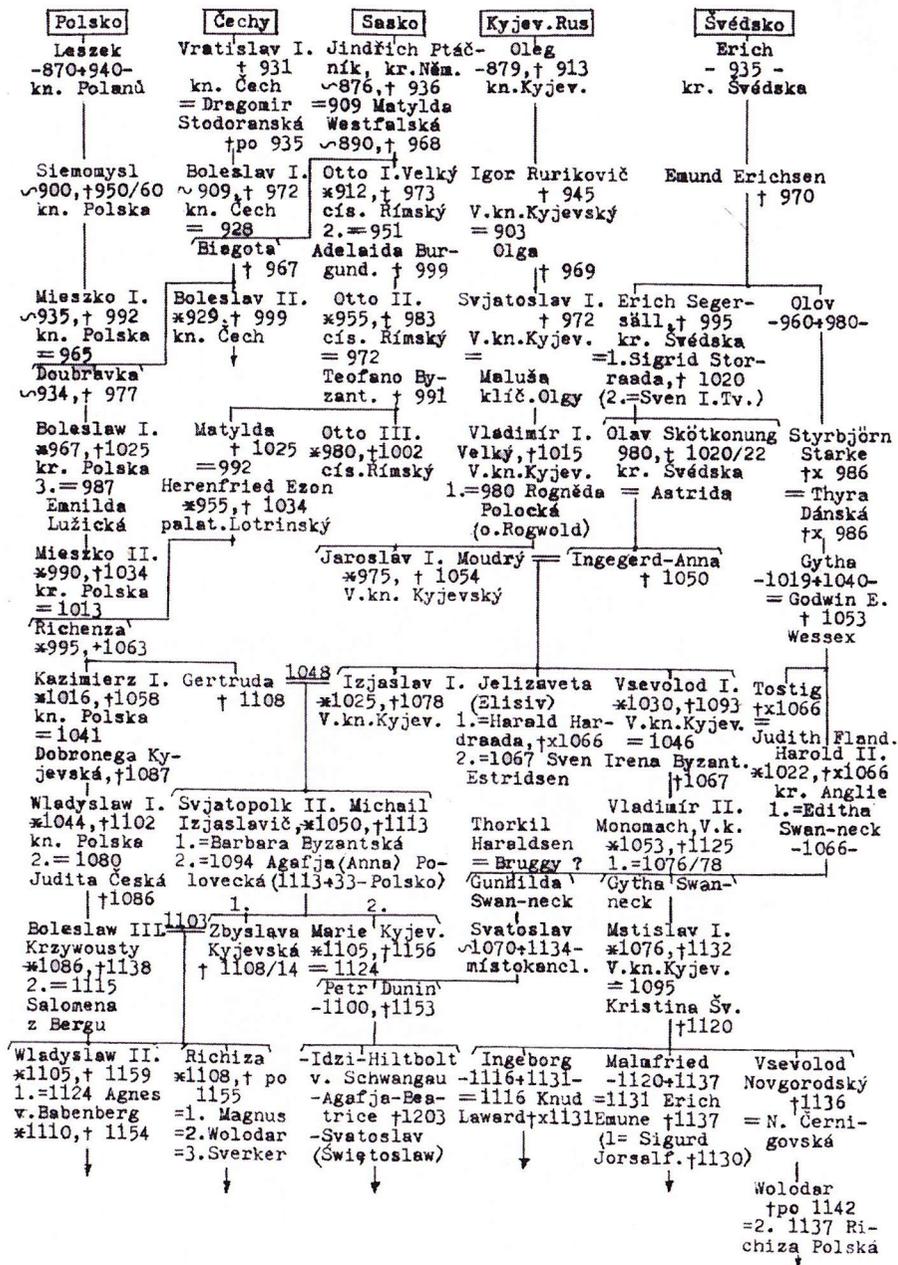
4) I 4 - s.431: V nově nalezeném a vydaném Liber vitae z benediktinského kláštera New Minster uvedena mezi dobrodinkami kláštera "Santslaue soror Canuti regis nostri", tedy slovanské jméno (Svatoslavy) v dánské rodině královské. Tyto sňatky jsou zcela obvyklé. Na internetové straně 4/40 uvedena "Świetoslawa/Gunhild" dle Thietmara I pozn. 61 I.

5) HG 3-4/2004, ročník 37, s. 164-171.

6) I 6 - s.1815/1816: -Pierre de Dace I Dacia I, de Wisby (Gotland), + 1288, Pierre de



doplňková genealog. tabule Ia.



Mocný a bohatý rod Hradišiců sídlil od poloviny XIII. století do začátku XV. století hlavně v severozápadních Čechách. Jeho členové působili u českého knížecího a královského dvora ve vysokých funkcích (správci krajů, nejvyšší komorníci). O rodinné svazky s nimi usilovali členové dalších významných českých a moravských rodů. Bohužel archivní záznamy jsou skoupé jak na křestní jména, tak hlavně na jména rodů jejich manželek. Badatelé nezbývá, než se chytat příslovečných "stébel". Jedním z nich je výskyt oblíbených křestních jmen v rodu v jejich genealogické vertikále. Není sice exaktní záležitostí, nicméně dynastické a další rody toto zpravidla dodržovaly. Také záznamy o pozemkové držbě včetně rodových znaků na pečetích umožňují oživit tyto zapomenuté rodové svazky. Publikace T. Velimského I 2 I uvádí rozsáhlé statky v Čechách a na Moravě, které bezdětný Kojata (-1206-1227) v předtuše blížící se smrti rozdával klášterům, příbuzným, přátelům i služebníkům<sup>1</sup>. Jeho ovdovělá manželka Vratislava založila ženský klášter "Strážci hrobu Páně" ve Světcu u Bíliny.



František Palacký uvedl<sup>2</sup>, že po Kojatovu bratrovi Všeborovi dědili moravští páni "ze Švábenic" skrze jeho dceru. V Kojatově závěti jsou uvedeny dvě "sororiny", Eufemie a Svatohne (zřejmě Svatava) a jeden "sororinus" Beneš. Autor publikace<sup>3</sup> uvedené osoby pokládal za švagrové a švagra (dle variant v latinských slovnících). Autor publikace I 2 I zdůvodnil názor<sup>4</sup>, že se jedná o příbuzné v druhé generaci (neteře, synovec), což časově odpovídá. Výrazy: sororina=sestřenice=dcera sestry, neteř, sororinus=syn sestry=sestřenec jsou dodnes platné např. v Polsku pro rozlišení příbuzných.

Erb Švábenických.

V genealogické tabuli II. po doplnění známých jmen vnuků a dalších potomků Švábenických se zřetelně projeví příbuzenské vztahy na sprátené rody (při používání oblíbených jmen v rodu). Doplnují vztahy, vycházející ze sňatku předčasně zemřelého Bohuše ze Švamberka (1225 +, syn Ratmíra I. a Ofky-Eufemie) se Sibyllou z Mont-

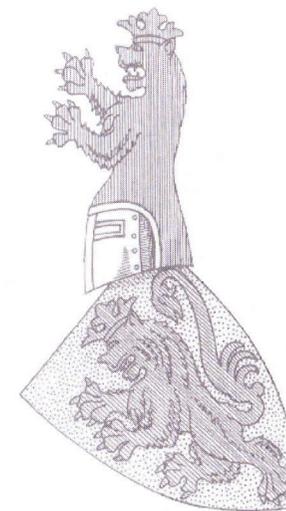
ferratu<sup>5</sup> a sňatků Siblylných dcer (ze 2. manželství s Přibyslavem z Křižanova) se členy rodů “z Lichtenburka” a “z Kunštátu”. Počátky pozdějšího rodu “ze Švábenic” nepatří mezi zářné vzory<sup>6</sup>. Předek Slavibor se v roce 1145 zúčastnil přepadu biskupa Zdíka, po jeho smrti kolem roku 1160 vdova Marie se syny Slaviborem a Pavlem fundovali roku 1165 kostel ve Svatém Jakubu u Kutné Hory. Pokračovatel rodu neznámého původního jména Milič (-1225 +1239) měl s manželkou neuvedeného jména tři syny. Nejstarší z nich Idík (Idzik, Idzi=Egidius, česky Jiljí, -1232 +1268) kolem roku 1240 vystavěl hrad a ves Švábenice, východně od Drnovic, jednoho z darovaných statků neteřím a také kolonizoval Trutnovsko<sup>7</sup>. Jeho první manželkou byla Kojatova neteř Svatava-Svatohne (obdržela Račice 4km západně od Drnovic), druhou manželkou byla Markéta z neuvedeného rodu. Idík v roce 1232 směnil část vsi Potvorova, zděděné po Hrabšicích, s plaským klášteřem za Sedlec, druhou část věnoval zderazskému klášteři. V téže době umírající Ratmír I. Švamberský věnoval plaskému klášteři vsi Újezdec, Břízu a Ondřejov (spravovaný Ratmírem od roku 1224, dřívější Tuškov<sup>8</sup>). Ratmírova manželka Eufemie-Ofka byla dcerou Viléma z Náměště (rod “z Lomnice” erbu křídla) a Kunhuty, sestry Kojatova otce Hrabše<sup>9</sup>. Příbuznost Švamberských a Švábenických je zřejmá. Na dvorských listinách svědčili spolu Hrabšici, Bořitové z Ředhoště, z Kunštátu, později též Milič a jeho tři synové (Idík, Slavibor, Milič), Markvartici a Lichtenburkové s Ratmírem I. a jeho potomstvem (Ratmír II. a III., Přebor-Předbor a další, viz Seznam dvorských listin).

Neslovanské jméno Egidius (zdomácnělé Idík, Idzik) mezi slovanskými jmény (Slavibor, Milič, znovu se vyskytují ve třetí generaci) je totožné se jménem děda Ratmíra I. (do roku 1145 v Polsku Idzi, po roce 1146 ve Švábsku jako Hiltbolt). Rovněž jméno celého rodu po roce 1240, kdy Idík vystavěl na Vyškovsku a pojmenoval hrad “Švábenice”, více ozřejmuje než jen naznačuje. Podle publikace<sup>10</sup> je základem místní-ho jména osobní jméno “Šváb, Němec” a to v jeho hypokoristické podobě. Etnické jméno “Šváb, Němec” se vyskytuje pravidelněji v Čechách od XIII. století. Jméno sídla na jednom z nejstarších sídelních areálů Moravy přešlo do jména rodu (původní neznámé) a ukazuje etnický původ stavitele nebo držitele hradu (více I 9 I). Protože “Milič” byl prokazatelně českého původu, nové jméno rodu ukazuje na etnický původ Miličovy manželky (matka Idziho-Idíka) z Německa, konkrétně ze Švábska. Příbuznost Švábenických a Švamberských, jejich současný výskyt u dvora, majetkové a příbuzenské vztahy s Hrabšicemi a dalšími ukazují přímou vazbu obou rodů na švábský rod “von Schwangau”, jehož zakladatelem byl Idzi-Hiltbolt (1126-1170-), nejstarší syn Petra Dunina z Polska. Sourozenci Ratmír a jeho sestra neuvedeného jména (? Luikard po matce ?) našli své životní partnery na Moravě, Ratmír v Eufemii z Lomnice, sestra v Miličovi. Ratmír I. byl v letech 1207-1222 ve službách moravského markraběte Vladislava Jindřicha a po jeho smrti přesídlil do západních Čech. Od krále Přemysla Otakara I. dostal některé statky (Skviřín, další pro plaský klášter). Se syny (Ratmír II., Zdeslav) odkoupili některé lokality z Kojatovy závěti (Krasíkov, Kokašice, Libovice u Bezdržic) a další, na nichž založili rodová sídla (Lestkov, Bor, Švamberský). Další Ratmírovův syn Přebor-Předbor působil od roku 1232 ve službách

moravského markraběte Přemysla<sup>11</sup>, později vstoupil do řádu svatého Jana Jerusálémského dle svého bratra Jana (v letech 1252-54 převor českého preceptorátu ve Strakoněch) a v roce 1248 je uváděn jako účastník křížové výpravy (“Cruciferi”)<sup>12</sup>.

Idzikovi mladší bratři: -Slavibor (1234-1258) se oženil s Kojatovou neteří Eufemií (obdržela Drnovice, které se v rodině udržely přes tři generace, jako Náměšť po pradědovi Vilémovi z Lomnice -1180-). Častý výskyt jména Vilém ukazuje na původ Eufemie (jméno dle švamberské tety) z rodu erbu křídla a děda Viléma z Lomnice, -Milič (1234-1252) měl jediného syna Častu (Častolov, 1241-1286), který držel Křelov. Po něm zůstaly dvě dcery neznámých jmen, Křelov se později dostal klášteru Klarisek v Olomouci. Podle synova jména měl Milič manželku, buď z rodu “z Lichtenburka”, což by odpovídalo tradici spojování rodů. Smilův bratr Častolov založil větev píšící se “z Ronova”, z níž pocházeli: -Jošt-Jodok, manžel Elišky ze Švamberska (oba zemřeli po roce 1403), -Anna, 2. manželka Bohuslava ze Švamberska (+ 1379), podle jejíhož erbu byli jejich potomci nazýváni “Krušiny”, -Aleš (+1421), 1. manžel Anny z Benešova a Kvasic, podruhé vdaná za Mszczujze Dunina ze Skrzynna, potomka Petra Dunina a hrdina od Grunwaldu 1410, -Anna (1454-68-) manželka Zdeňka ze Švamberska na Přimdě (+1519), nebo z moravských pánů “z Čeblovic”<sup>13</sup> více známých jako “z Drahotuš” erbu dvou kamzičích rohů. Z něho pocházeli Častolov (1228-44) a bratr Crha (1228-51), olomoucký a dřevíčský purkrabí. Vazby Švábenických na rody „z Lichtenburka” nebo „z Obřan-Kunštátu” jsou také z genealogické tab. II. zřejmé (jména „Boček, Gebhard”).

Sestřenec Beneš. Autor publikace I 5-s.50 I uvedl, že vztahy Hrabšiců a Markvarticů byly na přelomu XII. stol. napjaté. Příčina tkvěla v jejich stranění protivným stranám u dvora a tím pádem střídání ve vysokých hodnostech, samozřejmě nechtěným. Vztahy Havla z Lemberku a Boreše z Rýzmburka však byly v roce 1246 již přátelské. Autor usoudil, že k tomu došlo po provdání některé Markvarticovny do rodu Hrabšiců. To nemohly být obě zmiňované neteře (Eufemie, Svatava). U Markvarticů se vyskytoval Beneš (1197-1222) přezdívaný Okrouhlý a hlavně jeho syn Beneš (1227-1278) zvaný Pyšný, věkem odpovídající Kojatovým neteřím. Z dalších významných rodů jména „Beneš” užívali také Benešovci, jenže v inkriminované době se u nich žádný takový nevyskytoval. Domnívám se, že oním dědicem byl Beneš Pyšný, pocházející z manželství Beneše Okrouhlého s nejmenovanou sestrou Kojaty a Všeбора. Získané lokality později prodal Švamberským a seděl na Velešíně v jižních Čechách, koupených od Čěče z Budějovic. Dle téhož I 5 I byl Benešův strýc Markvart ženatý s Hostilkou z rodu „z Valdeka”, ses-



ORPHANES-WEHINGEN

trou Jaroslava (1232-1237). Tímto jménem také pokřtila svého nejstaršího syna, bratra Havla z Lemberka (1233-1254). Od Markvarta (1220-1268), bratra Beneše Pyšného, pocházel syn Jan (+1308), předek větve „z Michalovic“.

### **Sirotkové z Wehingen.**

Ve dvacátých letech XIII. století se přistěhovala na Moravu část rodiny Wehingenů, původem z hrabat von Vaihingren ve Švábsku<sup>14</sup>, erbu červeného korunovaného jedno-noocasého lva.

### **Erb rodiny von Bramburg, štít Wehingenů.**

Jejich zakladatelem byl Sigfried, proslulý zápasník v rytířských turnajích. Od krále Václava I., rovněž velkého milovníka turnajů, obdržel moravské příhraniční statky: - Nejdek-Nýdek (10 km severně od Mikulova) již před rokem 1232; od roku 1237 synové Siegfried, Kadolt a Heřman; v letech 1292-1300 Siegfried Sirotek; - Lednice v letech 1222-1322, kdy ji Ortlíb Sirotek zv. Hendík postoupil Janovi z Liechtensteina; - Pulgary (dnes Bulhary). V polovině XIII. století vystavěli bratři Sirotkové nad vsí Klenotnicí (4 km severně od Mikulova) hrad zv. Sirotčí - Waisenstein (někdy též Rassenstein<sup>16</sup>). Hrad přešel v roce 1300 do královského držení jako zeměpanský, ale v roce 1305 ho král Václav III. předal zpět Ortlíbu Sirotkovi; ten hrad přenechal v roce 1322 Liechtensteinům. Sirotkové také drželi od poloviny XIII. století hrad Děvíčky (Dívčí hrad; 7,5 km severně od Mikulova<sup>17</sup>) a kraj kolem něj kolonizovali pod patronací purkrabího Crhy (v letech 1248-1250). Kadolt, zmiňovaný k roku 1237, padl v bitvě proti Uhrům roku 1260, vdova Eliška pečetila jeho pečeti list roku 1261. Roku 1270 zemřel další Kadolt de Wehingen, pozůstalá vdova Agnes pečetila rodovým erbem s korunovaným lvem<sup>18</sup>. Zřejmě tento držel zeměpanský hrad Mohelno<sup>19</sup> (10 km jihovýchodně Náměště nad Oslavou) za vlády krále Přemysla Otakara II. Jiný Kadolt z Wehingen žil v letech 1302-1310. Asi rozdílný od něho byl uváděný Smilův syn Kadolt jako podporovatel kláštera svaté Kláry ve Znojmě v letech 1328-1350. Na české poměry neobvyklé jméno „Kadolt“ se rovněž objevilo v rodech: z Miroslavě a Myslibořic (Kadolt v letech 1292-98, erb tři listy leknové<sup>20</sup>), ze Švábenic Kadolt roku 1318 z Náměště, Vrbětic a Olomučan<sup>21</sup>; bratr Miliče na Náměšti v letech 1318-1357, manželka Žofka). Zřejmě tito Kadoltové pocházeli ze sňatku s dcerami rodu Sirotků z Wehingen. V případě Švábenicých ze sňatku Viléma z Drnovic (v letech 1307-1318), který navázal na příbuznost se Švamberky, majícími k rodu Wehingenů výše uvedený vztah. Ale již předtím se objevilo u Švamberků časté křestní jméno u Wehingenů, totiž „Siegfried“. Jim byl pokřtěn jediný známý syn Ratmíra III. (+ 1263), zmiňovaný na dokumentech v letech 1263-1273 (+1285; též Siffriidus - Žibřid<sup>22</sup>). Mezi českým rody spřátelenými se Švamberky se toto jméno nevyskytovalo. Sňatek Ratmíra III. s dcerou z Wehingenů předcházal obdobnému sňatku Viléma ze Švábenic.

Poznámka:

Vaihingen – strávní středisko nad Enží (22 km severozápadně od Stuttgartu. Ve městě je zámek. Městský erb: Štít zlatý, v dolní třetině modrý, v něm krácející červený korunovaný lev, nad ním černé pětivětrové paroží – Württemberg<sup>23</sup>). Druhá stejnojmenná obec leží jihozápadně od Stuttgartu, dnes jeho předměstí. Podle Atlasu pečeti<sup>24</sup> pocházeli Sirotkové pravděpodobně z města Wehingen (18 km severně od Tuttlingen nad Bodamským jezerem).

### **Rod ze Švábenic (dvorské hodnosti, lokality).**

Švábeničtí kromě správy vlastních lokalit byli panovníky pověřováni správou eventuelně i kolonizací další území. Také u dvora zaujímali některá významná postavení. Jejich předek Milič (1225/26-1239) byl podčeší moravský, poté kastelán na Hradci u Opavy. Jeho synové (z N. sestry Ratmíra I.): 1. Idík (Idzi-Egidius, -1232 +1276), podčeší moravský, kastelán olomoucký, komorník bitovský, 1232 směna Potvorova za Sedlec s pláským klášteřem, 1240 výstavba hradu Švábenice (první zmínka roku 1246), od roku 1250 kolonizace Podkrkonoší a stavby ochranné fortifikace, Trutnov (Nová Úpa) hrad při důležitém brodu přes Úpu, Bolkov-Polzenstein (5km severně od Trutnova) hrad, okolo roku 1260 Úsov (13km jihovýchodně od Zábřehu, jako výsluha od krále Přemysla Otakara II.), po roce 1260 Frakštát (6km jihovýchodně od Šumperka) hrad.

synové:

a) Všebor (-1254-1296), komorník bitovský, držel Náměšť,

b) Hrabiše (-1256-1296), držel po otci Úsov, získal Bobrovou, postavil Rechenberk (5km severně od Trutnova) hrad, Hajnici (8,5km jižně od Trutnova) tvrz, Rabštejn (9km západně od Rýmařova) hrad,

c) Vítek (-1260-1311), maršálek moravský, sudí zemský, komorník olomoucký, po otci držel Trutnov a okolí (do roku 1301), získal Horní Sloupnici (5km severně od Litomyšle), České Heřmanice (6km východně od Vysokého Mýta, Orlík (11km západně od Ústí nad Orlicí) zv. Saldenstein, po jeho smrti vdova Perchta z Krumlova do roku 1313). Po rozdělení rodového majetku klášterům rodina poklesla, potomstvo drželo menší statky.



ze Švábenic

- 2) Slavibor (-1234-1258), Drnovice s Eufemií,  
synové:  
a) Vilém (-1256-1286), Náměšť,  
b) Kojata (-1269-1296), Drnovice.  
3) Milič (-1234-1258), truksas, Náměšť  
syn:  
a) Časta-Častolov (-1241-1286), Křelov u Olomouce.

POZNÁMKY:

1. I 3 - č.303/1227 I
2. I 4 - s.244 I
3. I 5 - s.50 I
4. I 2 - s.40, 140 I
5. I 1 - s.184 I
6. I 2 - s.126, 4 - 111 b.I
7. viz článek: "Rod ze Švábenic" (dvorské hodnosti, lokality)
8. I 3 - č.258/1224 Creuplath I
9. I 19 - s.79 I
10. I 9 - s.570/571 I
11. I 7 - č. CCXIX, CDB III/II. č.214/1239 I
12. I CDEB IV/I. č.155/1248 I
13. I 6 - I. s.295, 10 - s.22 I
14. I 11 - I. s.326, 15 - II. s.203 I
15. I 1 - s.192 I
16. I 6 - I. s.210 I
17. I 6 - I. s.89 I
18. I 20 - IV. s.83 I
19. I 6 - I. s.161 I
20. I 20 - IV. s.80 I
21. I 20 - IV. s.197 I
22. I 1 - s.203/205, 3 - č.381/1263, I Kop. T.V. fasc. II. č.693 I
23. I 16 - s.245 I
24. I 20 - I. s.564 I

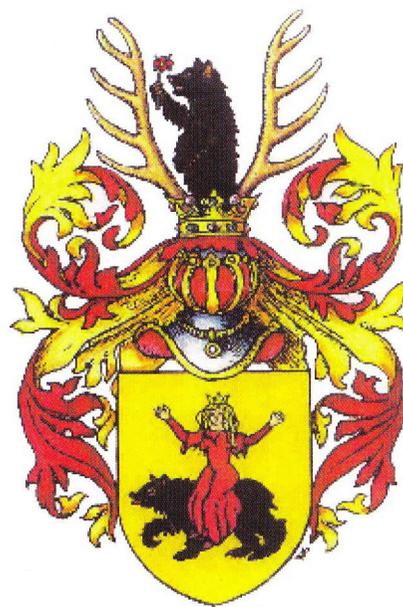


Ruská císařovna Alžběta Petrovna.

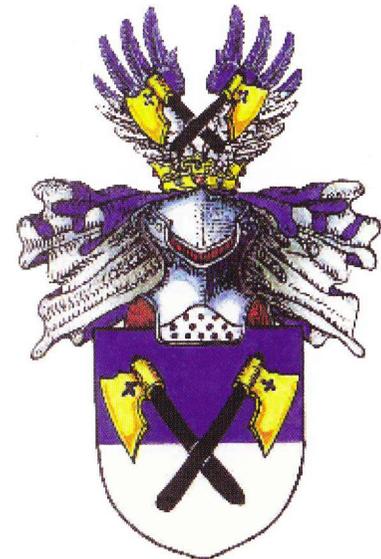




*páni von Bramburg*



*Rawicz-Warszowcy  
Bořitové z Budče*



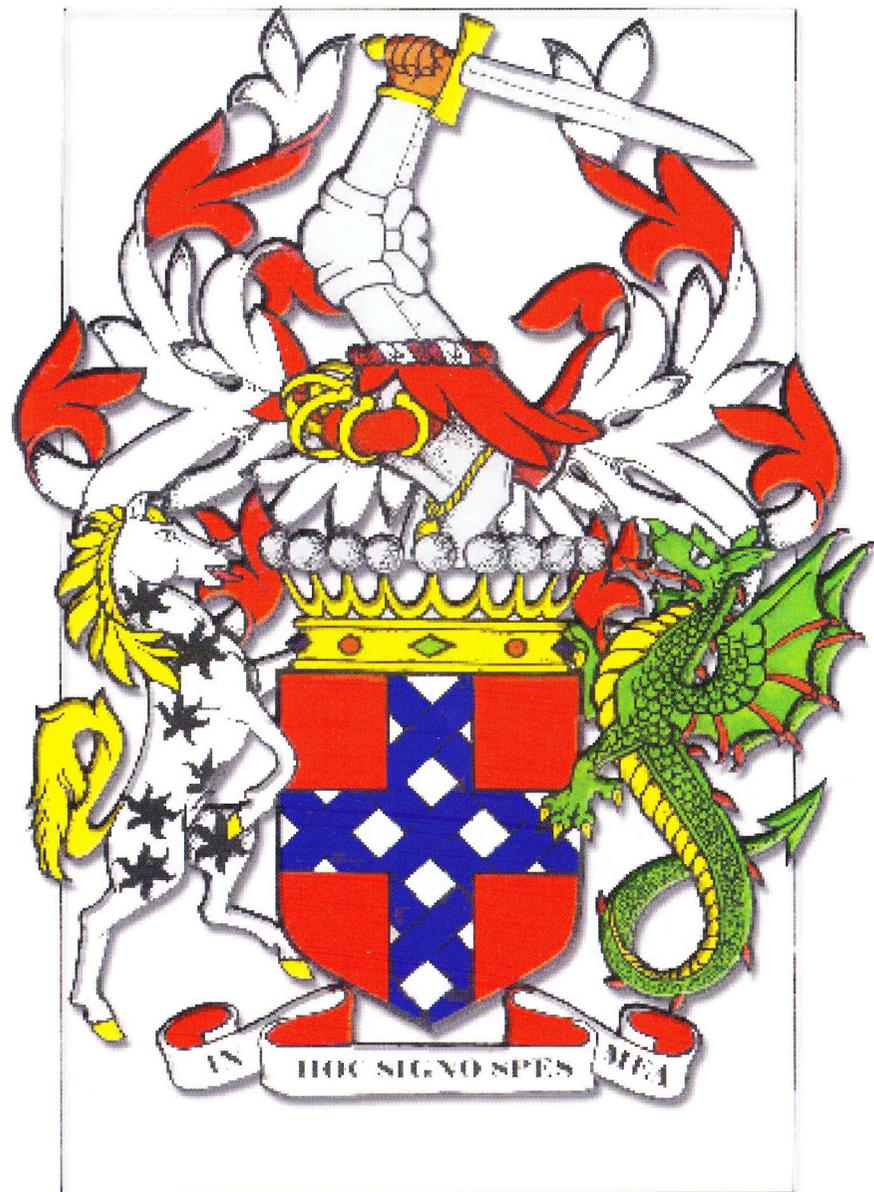
*Bořitové z Ředhoště  
Sekerkové ze Sedčic*



*ruiny hradu Ballymote*



*ruiny hradu Carlingford*



*Hrabě Taaffe.*